

A Belügyi Szemle a nemzetbiztonság szolgálatában

Boda József

Prof. dr., c. egyetemi tanár
ny. nemzetbiztonsági vezérőrnagy
Belügyminisztérium
boda.jozsef@uni-nke.hu

A Belügyi Szemle 70 éves évfordulójára készülő ünnepi számhoz – mint 2019-től a folyóirat tudományos főtanácsadója – a lap nemzetbiztonsággal kapcsolatos publikációinak rövid elemzésével szeretnék hozzájárulni.

Mivel hazánkban a „nemzetbiztonság” mint fogalom csak a rendszerváltoztatással egy időben jelent meg, így ez a rövid tanulmány a Belügyi Szemle utolsó 30 évére koncentrálva próbálja – a teljesség igénye nélkül – a folyóiratban megjelent cikkeket értékelni.

A nemzetbiztonsággal kapcsolatos első cikk a folyóirat, akkor Rendészeti Szemle 29. évfolyam 1. számában, 1991. januárban jelent meg, Dr. Finszter Géza tollából „*A nemzetbiztonságról*” címmel. A szerző írásában 13 oldalon keresztül a nemzetbiztonsági tevékenység jogi szabályozását szorgalmazza.

„*A törvényhozás feladata, hogy hívja életre azokat a jogintézményeket, amelyekkel a titkosszolgálati munka alkotmányos kontroll alatt tartható. A törvényjavaslat ugyanakkor biztosítani kívánja a védelmi, és felderítő apparátusok számára a haza javára munkálkodó, a színvonalas és eredményes, a nemzet megbecsülésére is számot tartó szolgálatteljesítés jogi kereteit.*” (Finszter, 1990).

A következő tanulmányra, amely ezzel a témával foglalkozott két évet kellett várni. Ez Dr. Cséve Lajos írása volt, és a „*Néhány gondolat a Nemzetbiztonsági Hivatal létrejöttéről és munkájáról*” címmel jelent meg.

„*1990. február 14-én országos hatáskörű szervként, mint polgári nemzetbiztonsági szolgálat - jött létre a Nemzetbiztonsági Hivatal, melynek fő feladata a Magyar Köztársaság szuverenitásának és alkotmányos rendjének védelme.*” (Cséve, 1992).

Majd a Rendészeti Szemle 32. évfolyam 12. számában, 1994 decemberében jelent meg egy interjú Dr. Gálszécsy Andrással, a polgári titkosszolgálatokat felügyelő (1990–1992) nyugalmazott miniszterrel, aki elmondta, hogy már 1990 decemberében benyújtották a „nemzetbiztonsági törvényről” szóló javaslatot az Országgyűlésnek, aminek az elfogadása egészen 1995-ig váratott magára.

Ebben a számban az interjú kivül még két cikk foglalkozik ezzel a kérdéskörrel. Az egyik Kovács Vendel: „*A titkosszolgálatok természetrajza*” című leírása, a másik pedig a Surányi Péter és Rác Sándor szerzőpáros írása „*A titkosszolgálati szervek szerepe a magyar exportellenőrzésben*” címmel.

A Belügyi Szemle 33. évfolyam, 4. számában, 1995 áprilisában két cikk is megjelent a „Dunagate-ügy”-ről. Dr. Kolláth György írása „*Utóirat a Dunagate-ügyről – egy civil szemszögből*” címmel és „*Öt év után a Dunagate-ügyről*” egy kerekasztal beszélgetés leírása.

„*A beszélgetés résztvevői közül négyen abban a bizottságban is benne voltak, akik ezt a Dunagate-eseményt a Belügyminisztérium felső vezetése számára igyekeztek felderíteni: Dr. Finszter Géza, a Rendőrtiszti Főiskola Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézetének főigazgatója, Dr. Kolláth György, a Miniszterelnöki Hivatal kormány-főtanácsadója, Dr. Pajcsics József, ezredes, az ORFK vizsgálati főosztályának helyettes vezetője és Dr. Szikinger István, a Rendőrtiszti Főiskola Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet kutatási igazgatója. A beszélgetésünk ötödik résztvevője, Pallagi Ferenc nyugalmazott rendőr vezérőrnagy pedig a volt állambiztonsági szolgálat vezetője, így annak a szervnek az elöljárója, amelyik irányában a belső vizsgálat indult.*” (Korinek, 1995).

A Belügyi Szemle 34. évfolyam, 12. számában, 1996 decemberében jelent meg az első olyan cikk, amely konkrétan a nemzetbiztonsági tevékenységgel foglalkozott. Szerzője Dr. Lénárt Ferenc volt, és a „*Nemzetbiztonsági szolgálatok ma*” címet viselte.

„*A Magyar Köztársaság nemzetbiztonságáról szóló polémiákat a bekövetkezett politikai, társadalmi és gazdasági változások, a katonai- és polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál végrehajtott személyi és szervezeti átalakítások és a szükségszerűen felmerülő követelmény- és hatékonyságbeli igények újragondolása, illetve a nemzetközi helyzet általános instabilitása, a térségünkben tapasztalható biztonságpolitikai kihívások teszik időszzerűvé.*” (Lénárt, 1996).

1997 májusától megszüntetésre került a „*Titkos háborúk*” című rovat, amely a külföldi titkosszolgálatok akcióit mutatta be.

A Belügyi Szemle 1999. évi, 4–5. összevont száma szinte teljes terjedelemben a nemzetbiztonság kérdéseivel foglalkozik. Hat interjú található benne a korábbi miniszterekkel, és kilenc cikk, amelyek több szempontból vizsgálják ezt a területet. „*A Belügyi Szemle elérkezettnek látta az időt, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokról írt tanulmányokkal, interjúkkal egy (összevont) lapszámot töltsön meg. Tolakodásunkat indokolja, hogy a Dunagate óta eltelt közel tíz esztendő elég kellett, hogy legyen egy új stílusú munka kialakításához. Talán ahhoz is elegendő, hogy tükröt tartsunk a szolgálatoknak: miként látják a zömmel külső szerzők tevékenységüket, arcukatukkal.*”

*Témaválasztásunkat alátámasztja az is, hogy a demokráciával szükségképpen együtt járó széles körű nyilvánosság (ahogy azt német szerzőnk kifejti) inkább használ a titkosszolgálatoknak, mintsem ártana nekik. Külön színfolt, és számos ponton egybecseng az elmúlt tíz esztendő hat miniszterének visszaemlékezése. Elolvasva a tanulmányokat, az embernek az az érzése támad, hogy egy érdekes témával foglalkozó virtuális konferencia előadásait élvezte végig. Reméljük, egy ilyen tudományos értekezletre egyszer tényleg sor kerülhet. Azt nem ígérhetjük, hogy az olvasó immár megismeri a mai magyar nemzetbiztonsági szolgálato-
kat, de azt igen, hogy a „Céget” talán túlzottan is beburkoló titkolózás némileg oldódik.” (Korinek László főszerkesztő beköszöntője).*

A Belügyi Szemle 2000. évi 6. számában jelent meg a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) főigazgatója által jegyzett, de a szervezet elemzői által készített tanulmány „*Gazdasági hírszerzés, ipari kémkedés*” címmel, amely elsősorban a nemzetbiztonsági törvény által az NBH számára meghatározott feladatok tükrében vizsgálja a címben szereplő témákat (Dobokay, 2000). Ez volt az első eset, hogy egy nemzetbiztonsági szolgálat nyíltan megjelentett egy tanulmányt a saját feladataival kapcsolatban!

A nemzetbiztonsági témával foglalkozó következő tanulmány a Szemle 2003. évi 4. számában „*A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok helyzete és a nyugat-európai integráció*” címmel jelent meg. Szerzője a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetbiztonsági Iroda tanácsadó és információs főosztályának vezetője volt (Boi, 2003).

Közel tíz évvel a megalakulása után, 2004-ben jelent meg az első cikk a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatról „*Információbiztonság a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szemszögéből*” címmel (Habiné & Hetes, 2004).

2005-ben a lap szerkesztősége egy külön számot szentelt a titkos információgyűjtés témájának, ami természetesen érintette a nemzetbiztonsági célú titkos információgyűjtést is.¹ Ugyanezen év 7–8. összevont számában pedig a nemzetbiztonsági tisztképzésről jelent meg két tanulmány (Izsa, 2005); (Dunavölgyi, 2005).

A folyóirat 2006. évi 6. számában ismét a titkos információgyűjtéssel foglalkozik egy rendőrségi szakember, kitérve természetesen a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységére is (Polyák, 2006).

A Szemle 2008. évi 10. számában „*A hírszerző és bűnüldöző szervek közös információgazdálkodási lehetőségei*” címmel jelent meg egy tanulmány (Kenedli, 2008).

A lap 2010. évi 11. számában ismét a titkos információgyűjtésről és titkos adatszerzésről olvashatunk (Bejczy, 2010).

1 Belügyi Szemle, 2005. 6. szám.

A folyóirat 2011. évi 1. számában két írás is megjelent a témában. Az egyiket az Információs Hivatal volt főigazgatója (2007–2010) jegyzi „*Az új irányítási rend hatása az Információs Hivatal tevékenységére és a nemzetbiztonsági koordinációra*”, a másikat pedig az alkotmánybíróság főtanácsadója készítette, „*Vékony jégen. A titkos eszközök alkalmazásának határai*” címmel.

A Belügyi Szemle 2011. évi összevont 7–8. számában három írás is foglalkozik a titkos információgyűjtéssel, adatszerzéssel és felderítéssel (Nánási, 2011; Gyurcsó, 2011; Bejczy, 2011).

A téma jogi hátterét vizsgálja a Szemle 2012. 12. számában két szerző is. Kis László bírósági titkár „*A titkos adatgyűjtés eredményének bizonyítékként történő felhasználásáról*” című tanulmányában és Takács Veronika ügyvédjelölt „*A korrupció nyomozása, különös tekintettel a titkosszolgálati eszközökre*” című cikkében.²

A Szemle 2014. évi 2. számában jelent meg egy nagyon időszerű tanulmány „*A titkosszolgálatok hatékony feladat-ellátási rendszere, különös figyelemmel a gazdasági és pénzügyi válságok kezelésére*” (Lénárt, 2014) címmel.

A lap 2015. évi. 1. számában két írás is foglalkozik ismét a titkos információgyűjtéssel (Nyeste, 2015; Solti, 2015). Majd a 9. számban a szerző tollából is megjelent egy tanulmány a témában (Boda, 2015). Ugyancsak ebben a számban található Lénárt Ferenc tanulmánya is, amelyben a titkosszolgálatok tevékenységéről értekezik (Lénárt, 2015).

A folyóirat 2016. évi 10. számában a titkos információgyűjtés témakörében található egy újabb tanulmányt (Novák & Nagy, 2016). A Szemle 2017. évi 1. számában is a titkos információgyűjtésről van szó (Csiky-Mészáros, 2017), majd a 4. számában újra a titkos információgyűjtés témájában olvashatunk egy írást (Nagy, 2017).

A nemzetbiztonsági képzés helyzetéről ad áttekintést a szerző tanulmányában, amely a BSZ 2018. évi 2. számában jelent meg (Boda, 2018). Ugyancsak ebben a számban a nemzetbiztonság kérdéseivel foglalkozó két tanulmány is megjelent még (Göbölös-Zalai, 2018; Drusza, 2018). Az ötödik számban szintén két cikk található a témában (Nyeste, 2018; Lénárt, 2018).

A Belügyi Szemle 2019. évi 1. száma kifejezetten a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységével foglalkozik, összesen 13 tanulmányt megjelentetve.³

A folyóirat 2020. évi 12. számában a titkos eszközök alkalmazásáról olvashatunk (Veprik, 2020).

2 Belügyi Szemle 2021. évi 12. szám.

3 Belügyi Szemle, 2019. 1. szám.

Összegzésképpen megállapítható, hogy a rendszerváltoztatás utáni néhány évben csak néhány írás jelent meg nemzetbiztonsági témában, ami betudható a megelőző évek szigorúan titkosan tartott területének. Változás tapasztalható a 1995.évi CXXV. nemzetbiztonsági törvény megjelenése után. A tanulmányok jó része ekkor még a Dunagate-üggyel és a nemzetbiztonsági tevékenység jogi szabályozásával foglalkozik. A nemzetbiztonsági szolgálatok vezetői és tagjai a 2000-es években kezdtek el a témában publikálni. Majd 2005-től már külön számok és csak a témával foglalkozó lapszámok is megjelentek a nemzetbiztonsági tevékenységgel kapcsolatban.

Véleményem szerint az eltelt harminc év során a nemzetbiztonsági terület megfelelő súllyal volt jelen a Belügyi Szemle repertoárjában.

Felhasznált irodalom

- Bejczy A. (2010). A titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés hazai szabályozásának útvonaljében. *Belügyi Szemle*, 58(10), 44–58.
- Bejczy A. (2011). A titkos felderítés hatékonysága és törvényessége. *Belügyi Szemle*, 59(7-8), 152–178.
- Boda J. (2015). A felderítés, hírszerzés, titkos információgyűjtés elvei és gyakorlata. *Belügyi Szemle*, 63(9), 5–29. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.9.1>
- Boda J. (2018). A nemzetbiztonsági képzés helyzete Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 66(2), 5–21. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.2.1>
- Boi I. (2003). A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok helyzete és a nyugat-európai integráció. *Belügyi Szemle*, 51(4), 14–25.
- Cséve L. (1993). Néhány gondolat a Nemzetbiztonsági Hivatal létrejöttéről és munkájáról. *Rendészeti Szemle*, 31(10), 8-13.
- Csiky-Mészáros Á. (2017). A titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés alapjogi problémái. *Belügyi Szemle*, 65(1), 5–23. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.1.1>
- Dobokay G. (2000). Gazdasági hírszerzés, ipari kémkedés. *Belügyi Szemle*, 48(6), 89–97.
- Drusza T. (2018). Stratégiai emberi erőforrás-menedzsment nemzetbiztonsági területe. *Belügyi Szemle*, 66(2), 60–76. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.2.4>
- Dunavölgyi Sz. (2005). Reflexió A nemzetbiztonsági tisztek képzésének új lehetőségei című tanulmányra. *Belügyi Szemle*, 53(7-8), 74–83.
- Finszter G. (1990). A nemzetbiztonságról. *Rendészeti Szemle*, 29(1), 5
- Göbölös-Zalai N. (2018). A Z és az alfa generációk jövője a nemzetbiztonsági szolgálatoknál. *Belügyi Szemle*, 66(2), 46–59. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.2.3>
- Gyurcsó J. (2011). A titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés (újra) szabályozásához. *Belügyi Szemle*, 59(7-8), 126–151.

- Habainé Kiss I. & Hetes Zs. (2004). Információbiztonság a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat szemszögéből. *Belügyi Szemle*, 52(11-12), 15–30.
- Izsa J. (2005). A nemzetbiztonsági tisztek képzésének új lehetőségei. *Belügyi Szemle*, 53(7-8), 61–73.
- Kenedli T. (2008). A hírszerző és bűnüldöző szervek közös információgazdálkodási lehetőségei. *Belügyi Szemle*, 56(10), 28–45.
- Korinek L. (1994). „G” „A” úr az „X”-ben, Exkluzív interjú dr. Gálszécsy András nyugalmazott miniszterrel. *Rendészeti Szemle*, 32(12), 49–53.
- Korinek L. (1995). Kerekasztal beszélgetés, Öt év után a Dunagate-ügyről. *Belügyi Szemle*, 33(4), 61–81.
- Lénárt Cs. F. (2018). A titkosszolgálati tevékenység szükségessége és szükségletelensége. *Belügyi Szemle*, 66(5), 62–86. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.5.4>
- Lénárt F. (1996). Nemzetbiztonsági szolgálatok ma. *Belügyi Szemle*, 34(12), 65–73.
- Lénárt F. (2014). A titkosszolgálatok hatékony feladat-ellátási rendszere, különös figyelemmel a gazdasági és pénzügyi válságok kezelésére. *Belügyi Szemle*, 62(5), 82–95.
- Lénárt F. (2015). A titkosszolgálatok és napjaik biztonsági hatásai. *Belügyi Szemle*, 63(9), 30–47. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.9.2>
- Nagy K. (2017). A titkos információgyűjtés az új büntetőeljárás törvénytervezet tükrében. *Belügyi Szemle*, 65(4), 56–68. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2017.4.3>
- Nánási G. (2011). A bűnüldözési célú titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés néhány kérdésköre. *Belügyi Szemle*, 59(7-8), 105–125.
- Novák Zs. & Nagy Á. (2016). A titkos információgyűjtés és adatszerzés eredményének felhasználása a büntetőeljárásban. *Belügyi Szemle*, 64(10), 102–124. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.10.5>
- Nyeste P. (2015). A titkos információszerzés szükséges és lehetséges reformja. *Belügyi Szemle*, 63(1), 59–79. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.1.3>
- Nyeste P. (2018). A titkos információgyűjtés és a leplezett eszközök, a felderítés új modellje. *Belügyi Szemle*, 66(5), 20–39. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.5.2>
- Polyák Zs. (2006). A titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés. *Belügyi Szemle*, 54(6), 5–34.
- Solti I. (2015). A (magán) lakás meghatározásának jelentősége a hazai titkos információgyűjtés rendszerében. *Belügyi Szemle*, 63(1), 80–94. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.1.4>
- Veprik Z. (2020). Titkos eszközök alkalmazása a rendőri korrupciós bűncselekmények nyomozásában. *Belügyi Szemle*, 68(12), 85–103. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.12.4>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Boda J. (2022). A Belügyi Szemle a nemzetbiztonság szolgálatában. *Belügyi Szemle*, 70(11), 2195–2200. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.6>